

Een huis vol kennis en inspiratie

Strategisch Plan ZB 2019-2021

Colofon

© ZB 2019

ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland
Kousteensedijk 7
4331 JE Middelburg
Postbus 8004
4330 EA Middelburg
Telefoon (0118) 654000
www.dezb.nl
info@dezb.nl

Een huis vol kennis en inspiratie

Strategisch Plan ZB 2019-2021

Missie

ZB draagt bij aan een vaardiger, creatiever en leefbaarder Zeeland.

Visie

Als publiek gefinancierde organisatie staat de bijdrage aan de Zeeuwse samenleving bij ZB centraal. ZB biedt gastvrij en laagdrempelig kennis en inspiratie voor alle Zeeuwen. ZB doet dat in samenwerking met haar partners en vervult een centrale rol in het netwerk van de Zeeuwse Bibliotheken.

ZB is de Provinciale Ondersteuningsinstelling (POI) van Zeeland, faciliteert de openbare bibliotheken en streeft een toekomstbestendig, vitaal en innovatief bibliotheekstelsel in Zeeland na. ZB is de PLUSbibliotheek van Zeeland en beheert een grote en unieke wetenschappelijke collectie. ZB is de openbare bibliotheek van Middelburg en Vlissingen en laat in grote delen van de provincie Bibliobussen rijden. ZB is het grootste kennisinstituut en culturele organisatie van de provincie en organiseert een breed scala aan bijeenkomsten en ontmoetingen. Aan iedereen met interesse in Zeeuwse cultuur, literatuur en geschiedenis heeft ZB iets te bieden. De afdeling Onderzoek (het Planbureau) van ZB zorgt voor duurzame en vrije toegang tot informatie en stelt dit in dienst van leefbaarheid aan de bewoners van Zeeland door beleidsmakers met analyse bij te staan.

De fusie voorbij

Op 1 oktober 2015 fuseerden de Stichting Zeeuwse Bibliotheek en de Stichting Scoop – Zeeuws Instituut voor Sociale en Culturele Ontwikkeling en zo ontstond ZB. Het samengaan van de twee kennisinstituten had een evidente meerwaarde. Onderzoeksbureau Kwink roemde in 2017 de synergie binnen de fusieorganisatie bij het onderzoek naar en de aanpak van Zeeuwse maatschappelijke vraagstukken, met name die op het gebied van basisvaardigheden. Anno 2019 zijn alle onderdelen van Scoop volledig samengegaan met die van de Zeeuwse Bibliotheek. Door de fusie is ZB nu een organisatie waarin kunst, cultuur, ontmoeting en debat een belangrijk deel van het taakveld vormen, hetgeen naadloos aansluit bij de vernieuwingen binnen het Nederlandse openbare bibliotheekwezen.

Wat te doen?

De nieuwe SP-periode 2019-2021 is er een van flinke transitie naar de Nieuwe Bibliotheek: in 2021 is ZB een van de grote moderne en innovatieve bibliotheekorganisaties in Nederland. De openingstijden van het aantrekkelijke en toegankelijke gebouw zijn ruimer dan eerst. Op grote delen van de dag zijn er vakkundige en enthousiaste medewerkers in het pand. Soms is het onbehand, terwijl het buiten de service-uren altijd mogelijk is 'to book a librarian'. Het gebouw is groen, duurzaam, 'cashless', tweetalig en heeft een modern en aantrekkelijk Grand Café en veel koffiepunten verspreid in het pand.

ZB schrapt geen structurele taken, maar reorganiseert wel haar werkprocessen en het dienstverleningsconcept. Ten aanzien van te standaardiseren of reeds gestandaardiseerde werkprocessen wordt het beleid meer gericht op uitbesteding (bijvoorbeeld aan NBD Biblion). Op drie van de vijf wettelijke taken van openbare bibliotheken (Wsob) gaat ZB meer inzetten: kennisfunctie, educatieve functie en kennismaken met kunst en cultuur, aansluitend bij de Middelburgse en de provinciale culturele infrastructuur. ZB wil intensiever samenwerken met andere Zeeuwse erfgoedinstellingen, zoals Zeeuws Museum, muZEEum, Erfgoed Zeeland en Zeeuws Archief, en gaat voor het eerst sinds 2012 weer tentoonstellingen in haar gebouw organiseren.

Daarnaast heeft Switch, een organisatie met taken op het gebied van duurzaamheid en circulaire economie, zich op 1 januari 2019 in de ZB-gelederen gevoegd. ZB-medewerkers die zich bezighouden met taken en projecten op het gebied van leefbaarheid en duurzaamheid hebben zich bij Switch aangesloten, in een nieuw team Maatschappelijke projecten binnen de afdeling Kennisdiensten & Collecties. ZB is als organisatie uniek in het land vanwege (de in de fusie meegekomen) taken van talentontwikkeling en coaching van jongeren (12-18 jaar) in alle kunstdisciplines. Ook voert ZB kwantitatief onderzoek uit naar belangrijke Zeeuwse vraagstukken: economie (arbeidsmarkt), ruimte (wonen en mobiliteit), sociaal domein (in het bijzonder welzijn, gezondheid en cultuur) en onderwijs.

ZB zal de discussie aangaan met Provincie Zeeland over de financiële situatie van het instituut. Vanwege de structurele onvolledige indexering van de steeds stijgende loonkosten (door CAO-stijgingen) is er geen gelegenheid om weerstandsvermogen op te bouwen. De loonkosten vormen de grootste kostenpost van ZB en de wendbaarheid en effectiviteit van de organisatie zal vergroot kunnen worden door verruiming van de subsidie aan ZB.

Waarom?

Omdat Zeeland ertoe doet. Herhaaldelijk wordt Zeeland benoemd tot de beste provincie van Nederland. Veel toeristen vinden hun weg naar de zuidwestelijke delta. De tijdloze en veelzijdige Zeeuwse natuur (het land in zee) die de auteur Nescio ooit beschreef, blijft overweldigend. Zeeuwen wonen met volle tevredenheid in hun provincie. Tegelijk hebben grote groepen binnen de Zeeuwse bevolking te maken met hedendaagse problematiek zoals een stijgende laaggeletterdheid en het niet meer meekunnen in een snel veranderende en digitaliserende samenleving. Zelfredzaamheid en zelfstandigheid van de inwoners worden soms als vanzelfsprekend verondersteld, leiden steeds vaker tot

uitsluiting en eenzaamheid, maar ook tot beperkingen op de arbeidsmarkt. Ook hebben niet alle Zeeuwen altijd evenveel toegang tot kunst en cultuur.

Hoe?

Om haar doelen te bereiken heeft ZB drie machtige wapens in handen: het personeel, de gebouwen aan de Kousteensedijk (Middelburg) en de Spuikomweg (Vlissingen) en de collectie.

ZB-personeel: het menselijk kapitaal

De belangrijkste interne factor die het succes van ZB bepaalt, is het personeel. Goed opgeleid, betrokken, passievol en gemotiveerd personeel staat garant voor eersteklas dienstverlening aan de vele cliënten van ZB. Het aantrekken en behouden van vakkundige en positief ingestelde medewerkers en leidinggevendenden -de menselijke factor- is dan ook van groot belang. ZB geeft de medewerkers waar mogelijk verantwoordelijkheid ten behoeve van een optimale ontplooiing. Ook biedt de organisatie de medewerkers kansen tot het volgen van individuele en collectieve opleidingen. ZB verwacht van de leidinggevendenden dat zij hun medewerkers op respectvolle en gemotiveerde wijze leiden en oog hebben voor mogelijke obstakels in het functioneren. Het voorkomen of wegnemen van hoge werkdrukbeleving is hierbij een wezenlijke taak. Anderzijds wordt van medewerkers verwacht dat zij dienstverlenend en alert zijn en dat zij te allen tijde het gesprek met hun leidinggevende aangaan. In het dagelijkse werk van ZB spelen de coördinatoren een cruciale rol. Zij geven leiding aan teams van medewerkers die gezamenlijk het primaire proces van Bibliotheek en Planbureau en de facilitaire ondersteuning van de organisatie uitvoeren. De leidinggevendenden van ZB dienen te beschikken over goede communicatieve vaardigheden. Verantwoordelijkheden worden zo laag mogelijk in de organisatie belegd.

In het nieuwe *strategisch personeelsbeleid* van ZB worden de bakens verzet. Enerzijds wil ZB de oudere werknemers vitaal en betrokken naar de (steeds stijgende) AOW-leeftijd brengen, terwijl het aannamebeleid gericht moet zijn op het binnenhalen van jongeren (HBO-niveau). ZB krijgt tot op heden structureel geen volledige compensatie voor de jaarlijks stijgende loonkosten (hoewel Provincie Zeeland heeft aangegeven dat dit beleid vanaf 2020 herzien kan worden). Bovendien heeft de organisatie als gevolg van de eerdergenoemde fusie geen noemenswaardig weerstandsvermogen of reserves. ZB moet de ruimte voor dit nieuwe beleid vooral halen uit een combinatie van het niet automatisch vervangen van vertrokken personeel (o.a. door het bereiken van de AOW-leeftijd) en andere maatregelen die lagere loonkosten bevorderen. Dit leeftijdsbewuste personeelsbeleid start in 2019.

In het algemeen wil ZB het personeel flexibeler maken, met name de nieuw aan te trekken medewerkers. Die krijgen een bredere taakopvatting dan de huidige. Zij moeten meerdere taken binnen het primaire proces uitvoeren (en rouleren). Ook bestaande medewerkers gaat ZB breder inzetten, o.a. bij de dienstverlening. ZB is nog steeds redelijk vergrijsd. De toekomstige invulling van sleutelposities krijgt de volle aandacht. Door middel van een *high potentials* programma wil ZB de 'eigen jeugd' de gelegenheid geven een traject naar leiderschap of specialisme te laten volgen.

ZB-gebouwen: het betonnen kapitaal

Het Middelburgse pand is een gebouw met een missie, met drie voor het publiek toegankelijke verdiepingen met elk een eigen sfeer, karakter en doelgroepen/bezoekers:

De Beleving (souterrain met Auditorium): de *programmeerbare ruimte* van ZB met tentoonstellingen, ontmoetingen, congressen, symposia, optredens, cursussen, lezingen en muziek. Hier bevinden zich het Betje Wolff Auditorium en de Johanna Kruit- en Wim Hofmanzalen. Andere Zeeuwse instellingen die hier iets willen organiseren zijn van harte welkom.

De Basis (begane grond): de *openbare bibliotheek*, die **de** plek voor kinderen (met (groot)ouders) is en waar voor allerlei groepen ouderen (ook hoogopgeleide) altijd iets te doen is. De medewerkers van ZB ontvangen de bezoekers en beantwoorden hun vragen. Het vernieuwde Grand Café is gezellig en van hoge kwaliteit. Vergeleken met vroeger staan er minder boeken, cd's en dvd's in de open opstelling, maar door een effectieve magazijndienst blijven deze materialen beschikbaar voor de bezoekers.

De Verdieping (eerste verdieping): biedt de faciliteiten van een *Universiteitsbibliotheek*, met moderne en excellente studieplekken voor studenten UCR, RIAS, HZ en Scalda, met meer separate stilte- en discussieruimtes en goede koffie- en theevoorzieningen. Daarnaast is er voor iedereen gelegenheid de bijzondere collecties en de *Zelandica* van ZB te raadplegen en het Zeeland Paviljoen te bezoeken.

Op de tweede verdieping bevinden zich groepen ZB-medewerkers, het management, de stafafdelingen en de inwonende instellingen. Ook is hier het Planbureau gevestigd, waar belangrijk onderzoek naar de Zeeuwse economie en samenleving wordt verricht.

In het CCXL-gebouw (bioscoop- en zalencentplex) in Vlissingen bevindt zich ZB| Bibliotheek Vlissingen. Deze drukbezochte en verrassende bibliotheek met zeer ruime openingstijden (zeven dagen van 10.00 tot 22.00 uur) is compact, maar wordt door velen beschouwd als de *huiskamer van Vlissingen*. De samenwerking met de bioscoop verloopt zeer goed en zal verder worden uitgebouwd.

Het erfgoedkapitaal: de collecties van ZB

ZB beheert zeer omvangrijke en unieke collecties. De magazijnen van ZB bevatten een unieke wetenschappelijke collectie waarin alle disciplines zijn vertegenwoordigd en die een essentiële rol in het Zeeuws hoger onderwijs speelt. Met University College Roosevelt (UCR) en HZ University of Applied Sciences (HZ) wordt collectievorming zorgvuldig afgestemd, en daarnaast collectioneert ZB voor het Roosevelt Institute for American Studies (RIAS). Naast de collecties van diverse voormalige bibliotheken (o.a. Provinciale Bibliotheek van Zeeland, Zeeuwse Centrale Muziekbibliotheek en Technische Bibliotheek Zeeland) beheert ZB de handschriftencollectie van het Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, die in 2017 is gedigitaliseerd.

Hiernaast bevat de collectie het geschreven woord in druk over Zeeland en door Zeeuwse auteurs, maar ook is het omvangrijke en zeer waardevolle archief van auteur Hans Warren (1921-2001) te raadplegen op de Kousteensedijk. Het compleet houden van deze *Zelandica*, ten behoeve van onderzoek en erfgoedbeheer, is een van de belangrijkste taken van ZB.

Onder het motto van *collectie naar connectie* wordt vanaf 2019 een beleid ingezet dat in toenemende mate gericht is op actualiteit, digitalisering en vraag vanuit de diverse doelgroepen. De nadruk ligt steeds meer op de diensten, de activiteiten en op de context rond de content. De collectie is daarbij een belangrijke bouwsteen voor symposia, lezingen, debatten, tentoonstellingen e.d.

Intern en extern

Inrichting van de organisatie

Het beleid van ZB is gericht op beheersing van de kosten van het personeel in vaste dienst, optimalisatie en uitbesteding van werkprocessen, taakafbakening en competentieversterking. Voor risicomanagement en bescherming personeelsgegevens (AVG) is voldoende aandacht. Het managementteam van ZB (MT) bestaat uit de directeur-bestuurder en de hoofden van de afdelingen Dienstverlening & Educatie, Kennisdiensten & Collecties en Bedrijfsvoering. Het MT, dat tweewekelijks vergadert, richt zich op het uitzetten van de strategische organisatiedoelen en de coördinatie op hoofdlijnen van het primaire proces. Om een zorgvuldig personeelsbeleid te faciliteren vindt er tweewekelijks een Klein Overleg HR (KO) plaats waarin de directeur-bestuurder, het hoofd Bedrijfsvoering en de senior adviseur HRM plaatshebben. Het bewaken van de werkdrukbeleving en verdere verbetering van de bedrijfscultuur zijn vaste onderdelen op de agenda. Het collectief van leidinggevenden (directeur-bestuurder, hoofden en coördinatoren) vergadert zeswekelijks in aanwezigheid van de voorzitter van de Ondernemingsraad (OR). Dit zgn. Stafoverleg, waarin actuele en strategische zaken worden besproken, is openbaar. In de strategische planperiode zullen alle genoemde overlegvormen een efficiencyslag maken: beter, korter en duidelijker. Met de OR wordt een zorgvuldige en constructieve samenwerking nagestreefd.

Het beleid en het functioneren van de directeur-bestuurder en de organisatie worden getoetst door een vijfokkoppige Raad van Toezicht, die qua diversiteit en portefeuilles zorgvuldig wordt samengesteld en die drie commissies kent: de auditcommissie, de remuneratiecommissie en de kwaliteitscommissie.

Netwerk

ZB is sterk (en vaak bestuurlijk) vertegenwoordigd in en/of lid van relevante organisaties als SPN (samenwerkende POI's Nederland), Stichting PLUSbibliotheken (samenwerkende bibliotheken met grote wetenschappelijke collecties), VOB (Vereniging Openbare Bibliotheken), KNVI (Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Informatieprofessionals) en IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions). Daarnaast zijn er uitstekende betrekkingen met de KB (Nationale Bibliotheek van Nederland, Den Haag) en met de openbare bibliotheken van Rotterdam en Amsterdam. In het Zeeuwse wordt constructief samengewerkt met de twee andere openbare bibliotheekorganisaties: Bibliotheek Oosterschelde en Bibliotheek Zeeuws-Vlaanderen; afstemming vindt frequent plaats in het Directieberaad Zeeuwse Bibliotheken (DZB). ZB wil nadrukkelijk de POI-functie binnen Zeeland verder verbeteren. De directeur-bestuurder van ZB is lid van de

Wetenschappelijke Raad Zeeland (WRZ) en voert het bestuurlijk overleg met de betrokken gedeputeerde en de wethouders Cultuur van de gemeenten Middelburg en Vlissingen. Op bestuurlijk niveau bestaan goede contacten met toonaangevende Zeeuwse instellingen als UCR, HZ, Scalda, GGD, ZMf, Zeeuws Archief, Zeeuws Museum, de Vleeshal, Erfgoed Zeeland en muZEE-um. ZB streeft actief naar verdere samenwerking met deze instituten. De bestuurders van de culturele instellingen op Walcheren zitten frequent met elkaar om de tafel. ZB ziet de grote meerwaarde van constructieve samenwerking binnen het Zeeuwse.

Feiten en cijfers

ZB in Middelburg

- Ruim 250.000 bezoekers per jaar
- 25.000 leden
- 36 werkplekken met pc
- 475 zitplekken
- Drie publieksvloeren
- Gratis wifi voor bezoekers
- Betje Wolff Auditorium: 150 zitplaatsen
- Vergaderzalen vernoemd naar Wim Hofman en Johanna Kruit
- Bestuurskamer met twaalf portretten van beroemde Zeeuwse vrouwen
- Oppervlakte: 12.000 m²
- Collectie: 1,0 miljoen materialen
- Magazijnen: ruim zestien kilometer boekenplank
- Zeeland Paviljoen met o.a. Beeldbank, Krantenbank, Tijdschriftenbank
- Ruim 550.000 uitleningen per jaar
- Bibliobussen: 80 standplaatsen
- Gratis rondleidingen
- Onderzoek naar Zeeuwse economie, sociaal domein, ruimte, onderwijs, duurzaamheid en leefbaarheid
- Het hele jaar *Tegenlicht Meet Ups Zeeland* op diverse locaties
- November: uitreiking van de Zeeuwse Boekenprijs
- Jaarlijkse *Standplaats Zeeland*
- Cashless (binnenkort)
- Horecafaciliteit: Leescafé op de begane grond
- Actief op social media: Facebook, Twitter, Instagram, YouTube en LinkedIn
- Open: maandagmiddag t/m zaterdagmiddag
- Parkeergarage grenzend aan het ZB-gebouw

ZB in Vlissingen

- Bijna 10.000 leden
- Acht werkplekken met pc
- 29 zitplekken
- Gratis wifi voor bezoekers
- Oppervlakte: 550 m²
- Ruim 100.000 uitleningen per jaar
- Gratis rondleidingen
- Cashless
- Horecafaciliteit: CineCafé bij de Bibliotheek
- Actief op social media: Facebook, Twitter, YouTube, Instagram
- Open: zeven dagen van 10.00 tot 22.00 uur
- Parkeren rondom het CCXL-gebouw